

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Зоя Микова

(АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив)

във връзка с конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство, специалност „Музикознание – Етномузикология“ в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ - Пловдив

Настоящото становище е изготвено във връзка със заповед на ректора на АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив- №РД – 27-119, по процедура за заемане на академична длъжност „доцент“ по „Музикознание - Етномузикология“. В конкурса се явява единствен кандидат София Русева Русева. Налице са изискуемите документи и материали за провеждане на избора, с което се удостоверява и допустимостта на кандидата.

За обявения конкурс кандидатът представя монографичен труд на тема „Поглед към котленската хумористична народна песен“(2023). Още в увода Русева подчертава, че текстът разглежда особеностите на локални образци, но споделя и мнението, че разработката може да се превърне в основа за извеждане на специфични черти на една „недостатъчно проучена категория“ песни, които „поради една или друга причина са останали „встрани“ от фокуса на изследователските търсения.“ (с.5).

Съдържанието на монографията е разпределено в общ обем от 160 страници и е структурирано в Увод, Кратък литературен обзор, Две глави, Заключение, Литература, Използвани съкращения, Приложение със списък на информаторите, нотни примери и таблици с разпределение на анализиранияте по различни показатели музикален образци.

Изборът на тема на монографията и интересът към проблематиката са инспирирани от емоционалната обвързаност и локална принадлежност на София Русева, която още в ранна възраст „се докосва“ до този музикален и поетичен материал. По този начин предложената разработка се явява и едно своеобразно продължение на наблюденията и изводите на кандидата върху тази проблематика, които предхождат настоящата процедура. В подкрепа на своята работа още в началото на монографията Русева прилага наблюденията и документирана информация от именити изследователи и теренисти, свързани с котленските хумористични песни. От тях става известно, че обектът на проучването ѝ притежава самобитност, оригиналност и колорит, с които се отличава от останалите образци в границите на музикално-фолклорния диалект. По думите на автора - това е опит за изясняване особеностите на този жанр.

Още в увода са подбрани изследователските методи и подходи за работа. Резултатите в разработката се опират върху лично документираните вокални образци, както и върху примери от различни сборници. В литературния преглед и в първата част на текста са използвани източници от различни области на познанието - краеведски издания, етнографски, историко-демографски проучвания и др. Тези позовавания намират отзвук в първа глава на разработката. Чрез представянето на различни сведения за събития и факти, чрез поднасянето на информация за исторически и географски особености, поминък, културни активности, календарна и семейна обредност и т.н., София Русева прави опит да изясни обстоятелствата и контекста, в който се формират, функционират и развиват музикалните образци в селището.

Центърът на монографията, който пряко отразява поставените задачи, е втора глава на изследването. Още в началото е аргументирана изследователската концепция, която авторът следва. Също в този раздел Русева представя информация за механизма на създаване,

„изваждане“ на тази група песни, които са провокирани от реални личности, случки, събития или други обстоятелства. В тази част на текста е допълнена и информация за една „особена категория сред котленските хумористични напеви“ – т. нар. „нефелни“ песни. (61 с.).

Към песенния материал е подхотдено чрез теоретичен анализ – песните са анализирани по различни показатели: функция на напевите, ладова организация (вид на звукореда, функция на отделните степени в звукореда, амбитус на звукореда), метроритмичен строеж, структура и формообразуване и т.н., а резултатите от този подход са изведени в пет таблици на приложението (с.143) . Чрез анализ и систематизация на музикалния материал по различни класификатори Русева цели да изведе общи елементи и белези на хумористичните песни от Котел, както и да открие наличието на закономерности и механизми при изграждането на тези музикални образци. В резултат от работата си Русева заключава, че хумористичните песни са проява на едно по-късно, усложнено музикално мислене. Направените изводи от автора се припокриват с по-ранни наблюдения на теренисти и изследователи, които споделят, че примерите основно могат да бъдат датирани в един по-късен етап на съществуване на фолклорните образци, а именно в условията на засилено взаимодействие между „градската“ и „селската“ музикална култура. Пример за това усложнено мислене и обобщените специфични черти на котленските хумористични песни е приложен в заключението на монографията. В края на текста Русева извежда наблюденията си, като открива наличие на широк тонов обем на мелодиите – до интервал нона; специфична организация на тоновете и ладово разнообразие с превес на диатонични звукореди; наличие на хетерохрония в метроритмичния строеж, превес на сложен седемвременен триделен метрум с тривременна група в трети дял; стремеж към преодоляване на симетрията в структурното изграждане на музикалната форма и т.н.. (с. 114)

Направеното от Русева уточнение, че в съвремението ни е трудно да бъдат издирени и документирани песни и други примери от различни изпълнители, се потвърждава с наличието на приложените за анализ 58 примера. Независимо че намирам броя на приведените за анализ песни за недостатъчен, оценявам наличието на лично събран от кандидатката материал, коректно дешифриран, анализиран и систематизиран в приложението на разработката. Считаю, че наблюденията на автора върху съвременното състояние на този жанр, както и взаимодействието с други песенни цикли, могат да бъдат доразвити, като препоръчвам да се допълнят във втората част на труда. Това би допринесло не само за обогатяване съдържателно на разработката, но и ще промени първоначалното впечатление на читателя за неравнопоставеност в отделните раздели на монографията.

Във връзка с настоящата процедура, София Русева прилага и монография на база на защитен дисертационен труд¹, в която проличава афинитетът ѝ към музикалната теория и употребата на музикално-теоретичен и аналитичен подход към обекта на проучване. Това ясно личи и в петте доклада от научни конференции и форуми, които са публикувани в специализирани издания за изкуства, в периодика. Три от текстовете са свързани с предложения хабилитационен труд, а два са продължение на дисертационната разработка на кандидатата.

Прави впечатление и високата активност в художественотворческата дейност и участие с поддържаща творческа изява в колективен продукт в областта на изкуствата като хорист в Академичен камерен хор „Гаудеамус“. По този показател са представени доказателства за 19 творчески изяви. От приложената документация е видно, че Русева има опит в ръководенето на проекти и активно се включва като участник в различни академични инициативи.

---

¹„Структура и форма на хороводните народни песни (Североизточна, Средна Северна и Северозападна България)“

Заклучение

Оценявам положително цялостната дейност на кандидата с представените научно-приложни, художественотворчески и организационни постижения, посочени в документацията по конкурса, с които София Русева доказва своята теоретична подготовка и експертиза. Документите отговарят на изискванията за ЗРАСРБ и Правилника за прилагането му. Резюметата ясно отразяват съдържанието на текстовете, а приносните моменти са изведени коректно. Това ми дава основание да гласувам положително за избора ѝ в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ по „Музикознание - Етномузикология“ в професионално направление 8.3. Музикално и танцово изкуство за нуждите на факултет „Музикален фолклор и хореография“ при АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив.

17 ноември 2023 г.
гр. Пловдив

доц. д-р Зоя Микова